

אהרן שרייבר

נולדתי בהונגריה בעיר בודפשט. שמי בהונגרית הוא טיבור.

לפני המלחמה למדתי בבית ספר יסודי עד גיל 9-10, אחר כך התחילו הבעיות עם הגרמנים. היה לי אח שהיה מבוגר ממני ב-8 שנים אבל הוא נפטר לפני המלחמה ממחלה. שושנת יריחו עקצה אותו ונהיה לו פצע ברגל שהתפשט ומזה נוצר אצלו זיהום. באותה התקופה עוד לא היה פניצילין ולא היה אפשר להביא לו את הטיפול המתאים ולכן הוא נפטר. אני זוכר למרות שהייתי קטן, בערך בן 5, שהיה בכי גדול בבית. ההורים שלי גידלו ילד, הוא היה כבר כמעט בן 14 ולמד בתיכון ואז הוא נפטר. גרנו במרכז בודפשט במקום שקוראים שנקרא קלזארטר. היה בו מעין מגרש משחקים גדול עם נדנדות. מגרש המשחקים נמצא בתוך כיכר ומסביב יש בתים. לפני כן גרנו במקום אחר אבל עברנו למקום הזה. גם דוד שלי, אח של אבא שלי, גר באחד הבתים שמסביב לכיכר.

המלחמה התחילה בשנת 1933, בשנה בה נולדתי. אז התחיל היטלר את הפטנטים שלו אבל המלחמה עם ההפצצות והגטו בהונגריה הייתה תקופה של שנה, לא יותר. כשהתחילו הבעיות עם היטלר, עם הנאצים, זרקו מהשלטון את ראש הממשלה ההונגרי ובמקומו בא ראש ממשלה אחר. כשהיטלר הצליח להשפיע על השלטון בהונגריה, השלטון שיתף איתו פעולה. הם היו נכנסים יחד לבתים, יורים באוויר ומצווים על כל מי שהיה בטווח הגילאים שבין 15-50 לרדת לחצר. אחר-כך היו חוזרים לדירות ואם תפסו מישהו שהיה צריך לרדת ולא ירד, ירו בו. אמרו ליהודים להתרכז בבתים עם כוכב צהוב שהם קבעו. בית עם כוכב צהוב נועד ליהודים אז כל הגויים שגרו שם יצאו והשאירו את הבית ליהודים. הבית שלנו לא נפל בתוך אלה עם הכוכב הצהוב אז היינו צריכים לפנות את הדירה. עברנו להתגורר בדירה של דוד שלי, שהייתה אחת מהבתים שסומנו בכוכב צהוב, הצטרפנו אל משפחתו. לאחר שהצטרפנו אליהם באו ולקחו את אבא שלי ואת דוד שלי למחנה עבודה. לדוד שלי היו שני ילדים, בן ובת.

באותה תקופה היו בתים שהגנו על היהודים כמו בית שוויצרי. השוויצרים הוציאו תעודות הגנה ליהודים שהם שמורים תחת שלטון שוויצרי ואסור לפגוע בהם. המשפחה של דוד שלי הוציאו לעצמם תעודות כאלה וכשלקחו את דוד שלי, אשתו וילדיו הלכו לבית כזה שמוגן ע"י השוויצרים ואני נשארתי עם אמא שלי בבית שלהם. אני לא יודע למה הם לא סידרו לנו גם תעודות כאלה, את זה אני לא זוכר והם גם לא יידעו אותי זה מה שהיה. כמובן שהבית של דוד שלי נכלל בתוך הבית של הגטו, כל הכיכר הזאת נכללה בו ואני לא הייתי צריך לעבור כבר לשום מקום, הייתי בתוך הגטו. כעבור זמן מה בן דוד שלי בא וסידר לי גם תעודה כזאת משוויץ להגנה ולקח אותי לבית באיזה רחוב, אני לא זוכר את השם, שבבית ההוא היו רק ילדים. היינו שם ללא השגחה. כולם היו זרים לי אז יצאתי וחזרתי לגטו ברגל. חזרתי בחזרה לבית שלי.

אבא שלי היה במחנה עבודה, אני לא יודע בדיוק איפה, אבל אני יודע שיום אחד הוא הגיע לבודפשט ושם הוא שלח יום אחד עם איזה בן אדם הודעה לבית שלי ובה אמר שהוא נמצא בית הזה והזהר ושנשלח לו קצת אוכל. אמא שלי מיד בישלה וסידרה וביקשה ממני לרוץ עם האוכל הזה ולהביא לאבא שלי. לקח לה בערך חצי שעה-שעה עד שהיא הכינה את האוכל ואני הלכתי לאותו הבית. כשהגעתי לבית הזה אבא שלי כבר לא היה, לקחו אותו משם כי אספו את כל היהודים מהכיכר הזה

קלזארטר. לשם אספו את כל היהודים מרחבי בודפסט - מהגטו ומחוץ לגטו, ריכזו את כולם ולקחו אותם למוות. אני לא יודע איפה הרגו אותם, אולי ליד דנובה (נהר בהונגריה). העמידו אנשים בשורה, ירו בהם והם נפלו למים. אני לא מצאתי את אבא שלי אז חזרתי הביתה. רציתי להגיד לאמא שלי: "אמא, (אני עוד מעט בוכה) לא מצאתי את אבא". רציתי להגיד לה, אבל כשהגעתי הביתה גם היא כבר לא הייתה שם. לקחו את כולם והוציאו אותם למגרש. לא יכולתי לעשות שום דבר, נשארתי לבד. שברתי חפצים בבית, קיללתי ואמרתי לעצמי "הלוואי ואלוקים יפיל עכשיו את השמיים על כולם, שכולם ילכו". אבל זה לא קרה. אני נשארתי לבד, לקחו את כל היהודים משם ואני לא יכולתי לחפש את אבא או את אמא שלי שם. היו שם מאה אלף ואולי יותר אנשים. היה צפוף מאוד.

חזרתי לבית ונשארתי שם עד אחרי המלחמה. במהלך התקופה הזאת היו הרבה הפצצות, ברוב הזמן חיינו במקלטים. הרוסים הפציצו, האמריקאים הפציצו וכל הזמן ישנו למטה, במרתף. אני כבר לא זוכר איך אכלנו, מי הביא לנו אוכל, אבל אני זוכר שקיבלנו לאכול רק שעועית כל יום. זקנה אחת שהייתה שם במקלט אימצה אותי אליה, עזרה לי ועודדה אותי. במקלט הזה מתו הרבה אנשים, נרקבו ואף אחד לא טיפל בהם, עד תום המלחמה. בעצם יצא שבכל הזמן הזה הייתי בשכונה שלי, כי הגטו והמקלט היו בשכונה הזאת.

בסוף המלחמה הגיעו רוסים על הסוסים שלהם, לא היה אוכל, לא היה כלום. הם פרצו את הגטו וכולם פרצו החוצה. כולם רצו החוצה, שדדו חנויות. אני הלכתי לחפש אוכל ומצאתי לחם מאוד ישן לקחתי אותו ואכלנו אותו. זה הדבר היחיד שמצאתי, כל האוכל כבר נשדד. הרוסים הרגו את הסוסים שלהם ברחוב כדי שלאנשים יהיה בשר לאכול, בהונגריה היו אוכלים בשר סוס. אני זוכר שהיו מתים על הכבישים ואחרי המלחמה אספו את הגופות, גם אני עזרתי עם פינתי הגופות. לא כדאי אפילו לזכור את הדברים האלה, אלו דברים מאוד עצובים.

בסופו של דבר, בן דוד שלי חזר עם אמא שלו, הוא היה בבית שוויצרי, הם ניצלו וחזרו בחזרה לבית שלהם, אז עברתי לגור איתם. גרתי איתם תקופה מסוימת עד שהוא אמר לי שהוא לא צריך לגדל אדם נוסף. הוא אמר לי לעלות לישראל. הייתי ילד קטן, בן 11 בערך. הוא לקח אותי למקום בשם "דסק", שלח אותנו עם קבוצה של "הפועל המזרחי", בני עקיבא" ושם אספו את כל היהודים והעלו אותם ארצה בעלייה ב'. זו הייתה עלייה אילגאלית, לא חוקית. ברחנו מהונגריה דרך גרמניה ואז דרך צרפת על אנייה שנקראה "תיאודור הרצל" והגענו לארץ. האנגלים תפסו אותנו ולא נתנו לנו להיכנס לארץ. העבירו אותנו לחיפה ובחיפה העבירו אותנו על אוניות מלחמה אנגליות לקפריסין. היינו בקפריסין במשך 7 חודשים עד שב-47' קיבלנו אישור עלייה לארץ, שהבריטים עוד שלטו בה. אז מדינת ישראל לא הייתה קיימת.

כשעלינו לארץ לקחו את הילדים לכפר בתיה שנמצא ברעננה, מדובר במוסד גדול שהוחזק ע"י נשי מזרחי באמריקה. את ההורים שלי כמוכן לא ראיתי יותר, הם לא חזרו. אני ממש רועד. אני לא אוהב לספר את הסיפור. זה סיפור קצר אבל מאוד עצוב. את מדברת איתי ואני נזכר בדברים, אני כבר לא זוכר אותם כל-כך כי אני לא חושב על זה בדרך כלל. כמה זמן בן אדם יכול להיות באבל?! אני מדליק נר לזכר ההורים שלי ביום השואה כי אני לא יודע באיזה תאריך הם מתו.

בכפר בתיה כבר היה לנו כיף, השתחררנו מהמלחמה, למדנו בבית ספר. כעבור זמן מה עברתי לקיבוץ שהתגוררתי בו במשך שנה ולאחר מכן התגייסתי לצבא. הייתה לי בת דודה, אחיינית של אמא שלי, שפגשתי בקפריסין וגם היא עלתה לארץ. היא הייתה קרובת המשפחה היחידה שהייתה לי בארץ, אף אחד מהדודים המבוגרים שלי לא הגיע לארץ. כשעלינו ארצה היינו נפגשים, כשהיה לי חופש מהצבא הייתי הולך אליה. היא התגוררה בחולון. הייתי אוכל ושותה אצלה, היא הייתה מביאה לי דמי כיס בכל פעם. בעלה היה חיט, הייתה לו מתפרה בתל אביב. כשלא היה לי כסף, הייתי הולך אליו והוא היה מביא לי כמה גרושים.

לאחר הצבא היה חוסר נוראי בעבודות. הגעתי לבאר שבע כי היה לי חבר שעבד במשטרה אז חשבתי להתגייס למשטרה. יום אחד חבר שלי הודיע לי שנהג אחד במשטרה נפטר אז שאבוא לעבוד במקומו. קצין המשטרה הראשי שגייס שוטרים חדשים הגיע לבאר שבע מתל אביב והשביע אותי לשמור על נאמנות למדינה וכו'. הייתי שוטר וכך נפתרו כל הבעיות שלי כי לא היו לי בגדים, לא היה לי שום דבר, לאן הייתי הולך?!

אחרי שעבדתי במשטרה, עבדתי במשרד העבודה. לאחר מכן, ניהלתי סניף של "Wella" שהיא חברה גרמנית ידועה מאוד לשיווק מוצרי שיער.

שאלה: איך הכרת את אשתך?

תשובה: ראיתי אותה, היא מצאה חן בעיני. רדפתי אחריה עד שתפסתי אותה. הייתי עובד במשטרה בזמן שהכרתי אותה. הייתה רוכב אופנוע ורוכב תנועה, ידעתי איפה היא גרה אז כתבתי לה מכתב. לאחר מכן הבאתי לה סימנים כדי שתדע מי שלח אליה את המכתב. כל יום הייתי הולך לראות אותה עד שהסכימה להיפגש איתי. התחתנתי ב-1956, ב-30 לאוקטובר, כשהתחילה מלחמת סיני. בדיוק בערב החתונה. לא רצינו לדחות את החתונה כי דחינו אותה כבר פעם אחת. מפקד המשטרה של באר שבע ביקש שאבטל את החתונה אבל לא הסכמתי אז הלכנו לבית ולקחנו את כל האוכל שהזמנו מהמסעדה והזמנו את מי שיכול היה להגיע לחתונה. כולם כבר היו מגויסים אז אמרנו לאנשים שיכולו להגיע שלפחות ייקחו אוכל אז באו חברים ולקחו אוכל לצבא, הגיעו גם אנשים מהמשטרה. אנחנו התחתנו בעיר העתיקה, ברבנות, כי כבר לא היו אולמות, הייתה ההאפלה. למחרת בבוקר כבר הלכתי לעבודה.

שאלה: האם יצא לך לבקר בהונגריה לאחר המלחמה?

תשובה: הייתי בהונגריה כמה פעמים, הילדים שלי היו, הם כתבו את הסיפור שלי לבית הספר. הם היו בבית שבו התגוררתי בהונגריה, בגטו. לא השתנה שם דבר. הבתים הם בתים ישנים, בתים מרובעים עם שער בכניסה, בעלי שלוש קומות, ללא מעלית.

יש לנו שלושה ילדים, שתי בנות ובן, 7 נכדים ועוד מעט יהיה לי נין. שניים מילדיי חיים בארץ ובת אחת חיה בארה"ב.

שאלה: מה המסר שאתה רוצה להשאיר לדורות הבאים?

תשובה: שאסור לתת לאנשים לפגוע בנו. צריך שיהיה לנו ביטחון, שלא יקרה לנו שוב דבר כזה, אף על פי שאני מאוד מפחד שזה מה שיקרה. צריך שתהיה לנו הגנה עצמית, שנהיה חזקים וחכמים. איך אדם אחד יכול להשתלט על עולם, כמעט על כל העולם? הייתה לו כריזמה, להיטלר הזה. עכשיו יש היטלר אחד באיראן, זה פחד אלוקים איתם, והעולם שוב שותק. וכל זה בגלל שאנחנו יהודים. הם יכולים לחיות כמו מלכים בארץ שלהם, יש להם ארץ גדולה אבל הם ברברים, פשוט ברברים.

ביום השואה אני לא יכול לצפות בטלוויזיה, כי אני לא יכול לראות את כל הזוועות ולשמוע את הדברים העצובים.